

Гурний Дмитро, Чижевська Лариса
dimagurnij@gmail.com, geolora@ukr.net

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

РОЛЬ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КІВЕРЦІВСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ФОРМУВАННІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСТВА

Структуру та спеціалізацію господарського комплексу району слід розглядати з позиції дослідження природних ресурсів, їх дислокації на окремих територіях із урахуванням особливостей використання. Вивчення цієї проблеми необхідне для визначення шляхів подальшого розвитку виробництва, удосконалення його організації та функціонування. Розвиток галузей переробної промисловості значною мірою зумовлений географією природно-ресурсного, трудового, виробничо-економічного потенціалу, політичними, економічними, юридичними відносинами у

суспільстві. Актуальними є питання дослідження природно-ресурсного потенціалу на локальному рівні та ефективність їх використання.

Дослідженню різних аспектів природно-ресурсного потенціалу, в тому числі їх структури, географії розміщення на різних територіальних рівнях присвячені праці К. І. Геренчука, В. П. Руденка, П. В. Луцишина, Л. В. Ільїна, А. Г. Потапової. Проте, у наявній науковій літературі мало уваги приділяється дослідженню раціонального та ефективного його використання в межах Ківерцівського району. Важливо на сучасному етапі не лише вивчати особливості використання природних ресурсів для розвитку традиційних для району галузей господарства, а й визначати ймовірність розвитку нових, перспективних напрямків у діяльності місцевого населення. В умовах Ківерцівського району це стосується, насамперед, дослідження передумов розвитку різних видів туризму та рекреації.

В структурі природно-ресурсного потенціалу Ківерцівського району провідна роль належить земельним (40,1 %), лісовим (27,4 %), водним (16,3 %), природним рекреаційним (15,1 %) ресурсам, в меншій мірі представлені мінеральні (0,9 %) та фауністичні ресурси (0,1 %) [1]. Земельний фонд району становить 141,426 тис. га. Висока частка сільськогосподарських земель 66,77 тис. га або 47 % (з них ріллі – 64,9 %) стала передумовою розвитку рослинництва. Вирішальне значення для вирощування сільськогосподарських культур мають властивості ґрунтів, зокрема їх родючість. В межах Ківерцівського району найпоширенішими є дерново-підзолисті ґрунти, достатньо родючі при внесенні органічних і мінеральних добрив, вапнуванні. Ґрунтові ресурси району сприяють вирощуванню зернових культур, цукрових буряків, овочів [2]. Значна частка первинної рослинної сировини переробляється в районі і зумовлює діяльність підприємств харчової промисловості. Харчова галузь розвивається вищими темпами, ніж промисловість району загалом. Підприємствами харчової і переробної промисловості забезпечується виробництво м'яса, м'ясних і ковбасних продуктів, напівфабрикатів з них (ФГ «Поляна М»), хліба та хлібобулочних виробів, борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок (ТзОВ «Волиньагропродукт») сухих продуктів (ФГ «Золота нива»), березового соку, грибних та плодово-ягідних консервів Ківерцівський та Цуманський лісгоспи).

Ківерцівський район забезпечений лісовими ресурси. Лісовкриті площі становлять понад 30 % (43,1 тис. га) території. Це визначило спеціалізацію на лісовій і деревообробній промисловості. До підприємств району, що займаються деревообробкою належать ПАТ «Цумань», фірма «ТарТак», ТзОВ «Транфоран», іноземне підприємство «Дерево та профіль», ТОВ «Шен», ТОВ «Камінський Тімбер Енд Венірс», ТзОВ «Діоніс», ДП «Цуманське лісове господарство» та «Ківерцівське лісове господарство» [3].

Досліджуваний район бідний на мінеральні ресурси. Найбільше значення мають нерудні корисні копалини, що стали поштовхом для розвитку промисловості будівельних матеріалів. Глина (запаси зосереджуються у с. Дідичі й смт Олика), крейда (села Тростянець, Суськ, Омельне, Прилуцьке, Озерце), пісок (села Жидичин, Омельне, Завітне, Суськ, Сильне, Берестяни) слугують сировиною для функціонування ПАТ «Кульчинський силікатний завод» та Приватного підприємства «Бетонотехніка» [2].

Водні ресурси району представлені 13 річками. В районі нараховується близько 10 озер та 64 ставки, загальною площею, відповідно, 32,25 та 429,9 га. Водні ресурси важливий фактор функціонування рибного господарства та харчової галузі району.

До природних рекреаційних ресурсів району належать бальнеологічні ресурси, а саме мінеральні води Журавичівського джерела гідро-карбонатно-кальцієвої родонової води з мінералізацією 2,5 г/л. В Журавичах наявні і запаси лікувальних грязей, що складають 217 тис. м³. Ківерцівщина багата на фітолікувальні ресурси, що зосереджені у межах густих соснових лісів, і мають високу фітонцидність,

киснепродуктивність, що зумовлює їх рекреаційне використання. До того ж у районі сприятливі кліматичні умови. Слід зважати на те, що в межах району є низка природоохоронних територій різних категорій і рівня охорони. Наявність заповідних ділянок в значній мірі посилює роль природних рекреаційних ресурсів у структурі природно-ресурсного потенціалу. Особливе еталонне значення має природний національний парк «Цуманська Пуща». Відтак, у районі є перспективи для подальшого розгортання туристсько-рекреаційної сфери, зокрема, таких її напрямків як науковий, сільський, спортивний, в тому числі пішохідний, водний, види туризму. Зважаючи на густоту заселення території та її близьке розташування до обласного центру, варто організовувати нові екологічні стежки, розвивати природоохоронну мережу з метою екологічного виховання різних прошарків населення. Природно-рекреаційні ресурси вже стали винятковою передумовою для організації діяльності Дитячого психоневрологічного санаторію «Дачний» та санаторію матері і дитини «Пролісок», оздоровчої бази «Авангард» та 22 селянських гостинних садиб [3].

В ході проведеного аналізу з'ясовано, що найбільше значення для економіки району мають земельні, лісові, природно-рекреаційні, мінеральні ресурси, що і визначили спеціалізацію господарства на лісовій і деревообробній промисловості, сільському господарстві, харчовій промисловості та виробництві будівельних матеріалів. Перспективною для Ківерцівського району є оптимізація використання природно-рекреаційних ресурсів і розвиток на їх основі санаторно-курортного лікування і туризму.

Список використаних джерел: 1. Руденко В. П. *Географія природно-ресурсного потенціалу України : підручник* / В. П. Руденко. – Чернівці : Зелена Буковина, 1999. – 568 с. 2. Хвесик М. А. *Стратегія соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Волинської області) : Монографія* / М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, Н. В. Вишневська, Ю. М. Хвесик. – К. : Кондор, 2004. – 376 с. 3. *Ківерцівська районна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kivadm.gov.ua/>.*

**Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали IV Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

(м. Луцьк, 9–10 квітня 2020 р.)

**Луцьк
2020**

УДК 911.3:30/33(477.82)(082)
С90

Рекомендовано до друку вченою радою географічного факультету
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № __ від __.2020 р.)

Рецензенти: **Фесюк В. О.** – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
Шубалий О. М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки Луцького національного технічного університету

С90 **Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали IV Міжнар. наук.-**
практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 9–10 квітня 2020 р.) / за ред.
Ю. М. Барського, С. О. Пугача. – Луцьк, 2020. – 142 с.

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на IV Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3:30/33(477.82)(082)

© Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, 2020
© Колектив авторів, 2020

ЗМІСТ

ІСТОРИЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	6
<i>Грицевич В.</i> Ймовірносний підхід до кількісної оцінки економіко-географічного положення	6
<i>Грицевич В.</i> Урбаністичні гнізда як осередки геоторіальної організації суспільства	8
<i>Kejna M., Golub G.</i> Perspectives of the development of foreign economic relations of the Volyn oblast and the Republic of Poland	10
<i>Lohvynova M.</i> Stages of forced internal displacement of the population from East Ukraine	12
<i>Pohrebnyi T., Lyatsevich L., Popovich G., Glushko S.</i> Role of demographic situation in socio-economic development	15
<i>Поручинський В., Ніколайчук О.</i> Основні напрями дослідження міста	17
<i>Потапова А., Гарбуза І.</i> Методи дослідження сакральної географії	19
<i>Потапова А., Дмитроца І.</i> Етапи наукового дослідження сталого розвитку регіону	20
<i>Пуґач С.</i> Світова пандемія COVID-19: географічні аспекти проблеми	22
<i>Пуґач С., Водько О., Бакалейко В.</i> Деякі аспекти дослідження транспортних систем регіону	24
ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОЛИНИ ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ	27
<i>Барський Ю., Дзямко О.</i> Сучасна демографічна ситуація міста Нововолинськ ..	27
<i>Бущук С., Поторась О., Голуб Г.</i> Аналіз ринку праці міста Луцьк	28
<i>Геналюк Р., Пахалюк С., Потапова А.</i> Проблеми та перспективи вирощування рапликів в Україні	31
<i>Геналюк Р., Потапова А.</i> Вирощування технічної коноплі в Україні: проблеми та перспективи розвитку	33
<i>Голуб Г., Дубинецький О., Мудрик Я.</i> Геодемографічні проблеми Волинської області та перспективи їх вирішення	35
<i>Голуб Г., Мельничук М.</i> Оцінка сучасного стану зовнішньої міграції населення міста Ковель	37
<i>Краснопольська Н., Вдовичук І., Семенюк М.</i> Соціально-демографічні чинники формування роздрібного товарообігу Волинської області	39
<i>Краснопольська Н., Панасюк С., Рудчик О.</i> Аналіз економічних чинників у формуванні роздрібного товарообігу Волинської області	41
<i>Краснопольська Н., Семенюк О., Силивонюк К.</i> Структура товарообігу внутрішнього товарного ринку Волинської області	42
<i>Краснопольська Н., Силивонюк К., Семенюк О.</i> Особливості просторового розміщення закладів внутрішньої торгівлі Волинської області	44
<i>Краснопольська Н., Шелест Н., Мосійчук І.</i> Сучасні трансформації освітнього комплексу Рівненської області	46
<i>Лотоцький Н., Барський Ю.</i> Сучасні особливості природного та міграційного руху населення у містах Волинської області	47
<i>Маковецька Л., Юрковська Ю.</i> Проблеми та перспективи оптимізації рівня транспортної забезпеченості Волинської області	50
<i>Погребський Т., Давидюк В., Дацюк В.</i> Переваги та недоліки впровадження ринку землі сільськогосподарського призначення в Україні	53
<i>Погребський Т., Давидюк В., Дацюк В.</i> Переваги та недоліки реформи децентралізації в Україні	55

Погребський Т., Кошулинська Т., Глушко С. Основні причини та наслідки міграційного руху населення міста Луцька	58
Поручинська І., Бабій М. Особливості розвитку рослинництва у Луцькому районі	60
Поручинська І., Пахалюк С. Сучасна адміністративно-територіальна реформа Рівненської області на прикладі Дубенського району	61
Поручинський В., Сацюк Р. Сучасні особливості функціонування паливно-енергетичних галузей Волинської області	62
Потапова А., Коземіров Б. Географічні особливості географії релігій Волинської області	64
Потапова А., Підвальна О. Природно-ресурсний потенціал Колківської об'єднаної територіальної громади	65
Потапова А., Фенко В. Стратегічний розвиток Херсонської області	67
Пуґач С., Поліщук О. Видова структура плодових та ягідних насаджень у Волинській області	69
Сегіда К., Карайченцева Г. Регіональні особливості відтворення населення України	72
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДНИХ УМОВ ТА РЕСУРСІВ ВОЛИНИ ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ	76
Барський Ю., Гнип А. Аналіз природно-географічних чинників розвитку соціально-демографічної ситуації міста Володимир-Волинський	76
Гурний Д., Чижевська Л. Поверхневі води Ківерцівського району Волинської області	78
Гурний Д., Чижевська Л. Роль природно-ресурсного потенціалу Ківерцівського району Волинської області у формуванні спеціалізації господарства	80
Павловська Т., Білецький Ю., Степанюк І. Геоморфологічні дослідження Волинської області	82
Фідзіна К., Карпюк З. Заказники у структурі природно-заповідного фонду Дубенського району Рівненської області	85
Шкарупелова І., Чижевська Л. Сучасний стан і напрямки використання ботанічного заказника «Теребіжі» Славутського району Хмельницької області ...	88
РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ ВОЛИНИ ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ ..	90
Вакота Д., Єрко І. Характеристика основних передумов розвитку туризму м. Луцька	90
Єрко І., Качаровський Р., Антипюк О., Чир Н. Шкільні музеї турійського району Волинської області як складова пізнавального туризму	93
Качаровський Р., Єрко І., Чир Н., Антипюк О. Бібліотечна система Волинської області як об'єкти туристичної інфраструктури	95
Лойчик А., Чижевська Л. Екологічні наслідки рекреаційного освоєння узбережних територій білого озера Володимирецького району Рівненської області	98
Патійчук В., Саванюк С. Основні дестинації православного релігійно-паломницького туризму у Волинській області	100
Питуляк М., Питуляк М. Природно-ресурсний потенціал розвитку сільського зеленого туризму в Тернопільській області	104
Слащук А., Бернадська Г., Коломис В., Ховайло О. Туристична інфраструктура на території об'єктів природно-заповідного фонду Рівненської області	107
Федонюк В., Федонюк М. Аналіз можливостей використання нових рекреаційно-туристичних об'єктів Любомльського району Волинської області	109

РЕГІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ	112
<i>Геналюк Р., Павліха Н.</i> Особливості процесу формування та реалізації державної політики розвитку територіальних громад в Україні	112
<i>Киришко С., Сосницька Я.</i> Бджільництво України: сучасний стан та проблеми розвитку	115
<i>Козакова О.</i> Регіональні студії як напрям наукового пізнання	117
<i>Кулик С.</i> Стадіонна дипломатія КНР у країнах Африки	118
<i>Маковецька Л., Сироватка О.</i> Умови та чинники територіальної організації сфери культури у Волинській області	121
<i>Маковецька Л., Швець А.</i> Історичні аспекти формування глобальних брендів ...	124
<i>Поручинський В., Мосор В.</i> Роль стратегічного маркетингового управління у розвитку регіону	125
ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЦІ	127
<i>Барський Ю., Давидов М.</i> Головні завдання екологічної освіти	127
<i>Бенедюк В., Бойчук Є., Бушук С.</i> Методичні особливості організації самостійної роботи учнів при вивченні географії	129
<i>Бенедюк В., Переходько К., Гонтарук Л.</i> Організація роботи географічного гуртка	130
<i>Погребський Т., Глушко С., Гречко І.</i> Методика застосування суспільно-географічних досліджень захворюваності населення у навчально-виховному процесі вищої школи	132
<i>Потапова А., Заватіна О.</i> Інклюзивна освіта в Україні: результати впровадження	134
<i>Потапова А., Сучко О.</i> Особливості територіального розподілу вступників географічного факультету Східноєвропейського національного університету	135
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	138